

Suðurafrika - Mið- eystur og nú Balkan

Oddagrein

HÓAST dapurt sær út nógva staðni kring heim-in, eiga vit kortini fegnast um tær friðarroyndir, sum bera ávøkstur ella sum hava vent gongdini til tað betra og harvið geva okkum vónir um eina tryggari framtíð. Vit hugsa her serstakliga um Suðurafrika, Miðeystur og nú Balkan.

VÆL vitandi, at allar súðir langt frá eru sýftar her, so mugu vit tó fegnast um, at tað hevur borið til at venda gongdini so ella so. Taka vit Suðurafrika, so var tað einki minni enn eitt mirakul, sum har hendi, tá landið skipaði fyri demokratiskum vali og ein svartur tók við sum landsins forseti. Hetta var í veruleikinum mett sum utopi - men tað hendi ikki minst orsakað av einum ómetaligum treiskni og trýsti. Her sá vit hvussu tað nyttar framhaldandi at stríðast fyri rættvís og mannarættindum og hvussu nógva tað hevur at siga, at umheimurin stuðlar teimum kúgaðu í hesum føri í Suðurafrika. At Mandela vil fara í søguna sum eitt tað størsta menniskjað, ið livað hevur, man litil ivi vera um. At sita í fongslí í 27 ár fyri sök fólksins og síðani at gerast forseti er einki minni enn eitt undur. Og tað sum eyðkendi júst Mandela var, at hann vildi vinna friðin á friðaligan og demokratiskan hátt.

SÍÐANI er tað Miðeystur. Her eru langt frá allar súðir sýftar enn, men tað gongur tann rætta vegin. Og hesum kunnu vit takka monnum sum Rabin fyri. Hann varð myrður, meðan hann gekk á odda fyri friði og semju. Friðargongdini í Miðeystri kann neyvan nakar steðga nú, hóast nógvir kilar enn kunnu setast í friðarhjólíð. Men eisini her sá vit, hvussu eitt áhaldandi arbeiði innanlanda og við hjálp frá umheiminum kundi rudda slóð fyri eini rættari gongd.

TRÍÐJA dømið er Balkan. Heldur ikki har hava vit nakra trygd fyri, at friðurin fer at halda, men komið er langt á leið, nú tað hevur borið til at fáa øll økini her at semjast. Eisini í hesum føri er talan um at vinna friðin við hjálp úr umheiminum.

INGIN ivi er um, at heimurin tvs. einstøk lond, ES, ST, NATO og aðrir felagsskapir hava skyldu til at verja friðin og rættvís, har hesi verða kúgað kring heim. Sagan visir okkum, at upplægging hevur verið bæði av tí góða og tí ringa. Men júst hesi trý dømi eru prógur um, at tað við hjálp frá umheiminum - hevur eydnast at vinna bæði frið og rættvís í londum, har stríð og brot á mannarættindi hava valda. Neyvan hevði Mandelavunnið á apartheid, um ikki umheimurin boykottaði hvíta stýrið. Neyvan var friður komin í lag í Miðeystri og á Balkan, um ikki umheimurin stuðlaði friðarkreftinum. Felagsnevnanin fyri hetta friðarstríð er: fram kemur tann, ið hólvgi fer. Tað ræður um at forða teimum viðgongdu at fáa fótin fyri seg

Síðu 2 viðmerkingin

Ríkisráð

Nú vita vit ikki hvørja lagnu uppskotið um ríkisráð fær í fólkatinginum, og vit vita heldur ikki, hvørja lagnu eitt slíkt uppskot vildi fingið í lögtinginum, men tað demokratiska rætta er, at tingmenn sjálvir fáa møguleika at siga sína hugsan, og ikki at lögmaður svarar fyri teir, uttan at hava spurt, skrivur Marita Petersen, formaður javnaðarflokksins

Í gjár var fundur millum teir triggjar: Lars Emil Johansen, landsstýrisman, Edmund Joensen, lögmann, og Poul Nyrup Rasmussen, statsministrar. Teiringu sær ein góðan morgunmatarbita og prátaðu um ymisk evni, sum viðvíkja ríkisportunum.

Fundurin verður av fjølmiðlunum nevndur »ríkisráð«, og eftir fundin var pressan áhugað at fáa at vita, hvat stjórnarleiðararnir hildu um at skipa eitt ríkisráð, og vist varð á uppskotið til samtyktar, sum liggur í fólkatinginum, hesum viðvíkjandi.

Danski statsministarinn málbar seg soleiðis í sjónvarpinum: »Vi synes den form, vi her har, er bedre«, og lögmaður segði við útvarpsmannin, at teir á fundinum vóru samdir um, at rættast er, at bert stjórnarleiðararnir eru við í hesum ráð.

Men vit fingur ikki at vita, hvør hugsan Lars Emil Johansens er. Tað kundi verið áhugavert, tí tað var hann, sum fyrst ein-um ári síðani gjørdi seg til talsmann fyri at skipa eitt ríkisráð við umboðum fyri teir triggjar partarnar í kongsríkinum.

Sum nevnt frammanfyri liggur uppskotið til samtyktar í fólkatinginum um skipan av einum ríkisráði fyri Danmark, Grønland og Føroyar.

Uppskotinum, sum umboð fyri konservativa fólkaflokkinn við Hans Engell á odda, hava lagt fram, verður heitt á stjórnina sum skjótast í samstarvi við politisku leiðslurnar í Danmark, Grønlandi og Føroyum at taka stig til at skipa eitt ráðgevað ríkisráð fyri Danmark, Grønland og Føroyar.

Í viðmerkingunum verður sagt, at ríkisráðið skal vera ráðgevað og skal tryggja líðiligt samstarv og støðuga kommunika-tión millum stjórnir og ting í ríkisportunum, og greitt verður frá, hvussu uppskotsstíllararnir kundu hugsað sær virksemi, manning, mandat og skipan hjá slíkum ríkisráði.

Um rætt er at fáa júst eina skipan, sum her verður skotin upp, ber ikki til at gera av beint nú. Heldur er ikki greitt, og um henda skipan er nýtlig, um heimastýrisskipanin verður broytt ella tikið av. Men eitt er vist, skal ríkis-

felagsskapurin varðveitast, verður neyðugt við formligari samstarvsskipan millum ríkispartarnar.

Eitt formligt skipað samstarvsráð má hava breiða umboðan. Á tann hátt verður tryggjað, at partarnir fáa vitan um og forstålsu fyri tí, sum fer fram og rører seg í teimum trimum samfeløgum.

Serstakliga hava danir, sum vita minni um okkara lond, enn vit »smáu« vita um Danmark, brúk fyri breiðum sambandi til Grønlands og Føroya.

Eg eri tí ósámd bæði við Poul Nyrup Rasmussen og Edmund Joensen í tí, at bert stjórnarleiðarar skulu

luttaka í einum ríkisráði, og eg haldi uppskotið um, at tinglimir eisini skulu vera limir í ríkisráðnum, vera skilagott.

Einki er til hindurs fyri, at stjórnarleiðararnir hava regluligar fundir. Tað kunnu teir hava uttan form-liga skipan. Men vit vita av royndum, at hetta ikki er nóg gott.

Í 80'unum - frá 1983 til 1987 - vóru regluligar fundir millum leiðararnar í ríkisportunum, men av tí at eingin formlig skipan var, dattu hesir fundir niðurfyri. Hesir fundir forðaðu heldur ikki fyri, at samskiptið millum Danmark og Grønland var vánaligt, og at vitanin og forstålsin var lítið og einki, tá á stöð.

Nú vita vit ikki hvørja lagnu uppskotið um ríkisráð fær í fólkatinginum, og vit vita heldur ikki, hvørja lagnu eitt slíkt uppskot vildi fingið í lögtinginum, men tað demokratiska rætta er, at tingmenn sjálvir fáa møguleika at siga sína hugsan, og ikki at lögmaður svarar fyri teir, uttan at hava spurt.

Marita Petersen

RoyN NATEN

100% náttúru-
heilivágur til tín
- alt árið

NATEN sála (Føroyar)
Tlf. 18649 ella 11644
Postboks 315 - 110 Tórshavn
Ring, og vit senda

Sethús til sølu

Sethús, Landavegur 36, Tórshavn verða við hesum lýst til sølu.

Grundoki: 433 m²
Húsavídd: 117 m² stovuhædd og
141 m² kjallarin - alt innrættað
Byggiár: uml. 1968

Áhugað kunnu venda sær til P/F Føroya Banka í Tórshavn, tlf. 11350, lokal 1411 ella 1410

FØROYA BANKI